

ano i zasvagd  
avlja koji će se u  
u improvizaciju

dragocjen je do  
rvatskome jezi  
anju svetoga bo  
bilazan priručnik  
i onoga što čine  
trijebljena litera  
ić, 41020 NOVI

co Jukić, ofm

nica "Marije -  
nice; kartonski

enediktinskoga  
lnu dragocjenu  
ljivani u glasni-

zmišlja nad bib  
lja na Marijino  
kaže, vodio Pre  
Mariji". Svetko  
dlijedom u ritmu  
; začeca (8. pro  
studenog). Pod  
tekstovi koji se  
će, Sveta Bogo  
ovinu Gospodi-

nova naviještenja zbog njegova i marijanskoga sadržaja. Iz istog je razloga, u Gospine blagdane Pohođenja i Rođenja, obrađen i blagdan Svijećnice, a među njima je i (za našu Crkvu) blagdan Majke Božje Bistričke. Uz tih nam slavlja viših stupnjeva pisac razmatra i nad liturgijskim tekstovima za dvanaest Marijinih spomendana: Gospa Lurdska, Marija Majka Crkve, Pomoćnica kršćana, Srce Marijino, Gospa Karmelska, Gospa Snježna, blaženo dovršenje (vigilija Uznesenja Marijina), Marija kraljica, Ime Marijino, Gospa Žalosna, Gospa od ružarija i Gospa od zdravlja.

Pod otačkim geslom "O Mariji nikad dosta" u drugom dijelu knjige autor razmišlja o mjestu Marije u vjerničkim svagdanima. Tu je govor o najbližijoj marijanskoj pobožnosti - krunici. Nakon nekoliko stranica općih napomena, donose se kratka razmatranja za svako od petnaest otajstava krunice.

Nova knjiga o. Martina bit će prikladno pomagalo svakome koji po Mariji želi biti bliži njezinu Sinu. Prvi dio bit će uz to dragocjeno pomagalo svuđenjcima kod pripremanja homilija za marijanska slavlja. Njezin lagan i jezgrovit sadržaj bit će razumljiv svakome čitatelju. Naručuje se kod izdavača: "MARIJA", 58000 S p l i t, Trg G. Bulata 3.

Nediljko Jukić, ofm

Dr Stipe NIMAC, *Stanovništvo i perspektive pastoralnog rada Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja*, Franjevački samostan "Majke Božje Lurdske", Zagreb 1990, str. 247

Knjiga dr Stipe Nimca "Stanovništvo i perspektive pastoralnog rada Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja" značajan je znanstveni doprinos našoj regionalnoj demografiji. Ali dok su naše dosadašnje regionalne demografske studije kao svoj predmet istraživanja u pravilu imale ukupno stanovništvo ili pojedine njegove segmente na kompaktnim područjima za koje je statistička građa obrađena i dostupna, - ovdje se u mnogome radi o specifičnom području. Naime, kako je u ovoj knjizi predmet istraživanja stanovništvo župa Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja (sjedište Bjelice), koje ne čini regionalnu cjelinu niti odgovaraju cjelovitim jedinicama teritorijalno-političke podjele, autor je morao uložiti golem trud da po pojed-

inim naseljima, te dijelovima naselja, izradi cjelovitu statističku podlogu od koje je tek mogao poći u analitičku obradu građe. Pri tome je demografsko stanje na tom prostoru vrlo različito, jer Provincija obuhvća kako mala i siromašna naselja, tako i urbana središta u Dalmatinskoj Zagori, manja i veća mjesta na obali, dijelove većih gradova, pa čak i jedan dio grada Zagreba. Sva raznovrsnost demografskih procesa i problema tako dolazi do punog izražaja, ali analizu čini krajnje složenom.

Knjiga je podijeljena u tri dijela. U prvom je dijelu sadržan povijesni pregled Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja; u drugom je analiziran razvoj stanovništva i aktualno stanje Provincije, a u trećem - sadržani su problemi i perspektive pastoralnog rada među stanovništvom Provincije u svjetlu suvremenih demografskih procesa i promjena.

U povijesti Hrvata Provincija Presvetog Otkupitelja odigrala je značajnu ulogu kako u vjerskom i kulturnom pogledu tako i u nacionalnom i političkom pogledu. Naslanjajući se na tu bogatu tradiciju, Provincija i danas produžava svoj rad među hrvatskim pukom, koji prolazi kroz duboke demografske promjene, čija je glavna značajka depopulacija velikog broja župa, usporedo s kojim ide proces starenja stanovništva i izumiranja jednog broja ruralnih naselja, dok se na drugoj strani stanovništvo koncentrira u urbanim središtima. Posljednjih desetljeća osobito su ojačale vanjske i unutrašnje migracije koje bitno mijenjaju razmještaj i uvjete života stanovništva i postavljaju nove zahtjeve pred pastoralni rad.

Ukupan broj stanovništva u Franjevačkoj provinciji Presvetog Otkupitelja bio je u stalnom porastu do 1971. godine, od kada bilježi postupni pad. Kretanje stanovništva po pojedinim župama vrlo je različito, ali u cjelini opada prirodni priraštaj i povećava se intenzitet emigracije. Zato je depopulacija ovdje najakutniji demografski problem, što uz starenje stanovništva i gubitak vitaliteta, vodi u degradaciju i gubitak razvojne perspektive područja. Autor se zato zalaže za iznalaženje takvih modela revitalizacije koji su u krugu autohtonog stanovništva, a samo ako je takav model revitalizacije neostvariv, valja prići ostvarenju revitalizacije na osnovi imigracije.

Različitost struktura populacije i demografskih promjena, kao i neravnjerna gospodarska razvijenost župa, zahtijeva i diferencijalnu metodologiju pastoralnog rada, - ističe autor. Za ostvarenje pastoralnih zadaća potrebno je neprestano katehetsko obrazovanje župnika, za što je osim teologije i biblijskih znanosti, potrebno imati i znanja iz antropoloških, te drugih

ičku podlogu od  
je demografsko  
kako mala i si-  
ri, manja i veća  
grada Zagreba  
dolazi do punog

držan povijesni  
om je analiziran  
1 - sadržani su  
m Provincije u

ja odigrala je  
u nacionalnom  
provincija i da-  
i kroz duboko  
velikog broja  
niranja jednog  
centrira u ur-  
anjske i unu-  
stanovništva i

vetog Otkupi-  
postupni pad,  
ali u cjelini  
o je depopu-  
anovništva i  
spektive po-  
lizacione koji  
i revitaliza-  
racije.

cao i nerav-  
i metodolo-  
aća potreb-  
teologije i  
te drugih

dmštvenih i prirodnih znanosti. Među njima, znanja iz oblasti demografije, opće i posebne, vrlo su značajna, o čemu svjedoči i materija prezentirana u ovoj studiji.

Iako autor to izričito ne naglašava, iz njegove analize jasno proizlazi koliko je pastoralni rad važan za demografske promjene i za svaki ozbiljan pokušaj revitalizacije prostora. Svojim učenjem i zalaganjem za čvrsti brak, obitelj i poštivanje ljudskog života, te zaštitu ljudi u teškoćama, bolesti i siromaštvu, Katolička crkva povoljno utječe na opće demografsko ponašanje. U tom pogledu posebno je značajan obiteljski pastoral. Jednako je tako važna skrb Crkve, a u tom okviru i Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja za hrvatske iseljenike i radnike na privremenom radu u inozemstvu, ona osigura specifično dušobrižništvo za migrante na njihovu vlastitu jeziku i stvori posebne crkvene strukture, kao što su personalne župe i dušobrižničke misije, čija je zadaća da čuva dostojanstvo, prava i nacionalnu samobitnost migranta. Iskustvo i rezultate pastoralnog rada ne bi smjela zanemariti nijedna društvena akcija usmjerena na formiranje (u željenom smjeru) demografskih procesa i promjena.

Da nam ova knjiga dolazi u pravo vrijeme ne svjedoči samo porast interesa i promijenjeni opći pristup demografskim fenomenima, nego i akutna suvremena zbivanja u Hrvatskoj izazvana brutalnim ratom i ratnim postupanjem. Rat je izazvao velike gubitke ljudskih žrtava i zdravlja, kao i golem broj prognanih i raseljenih osoba. Ovaj nametnuti rat ima teške i još neupredive demografske posljedice za hrvatski narod. Povrat raseljenih osoba na svoja ognjišta i reintegracija socijalnog i kulturnog života na opustošenom području, ne može se ni zamisliti bez aktivne uloge Katoličke crkve i njezina pastoralnog rada. Nažalost, uvjeti tog rada danas su složeniji i teži nego što je autor ove knjige, kada ju je pisao, mogao pretpostaviti. Ali zato praktična vrijednost ove knjige nije manja.

Valja posebno istaći da značajan dio knjige sadrži raznu dokumentaciju grada, koja može poslužiti i za druge vrste analiza. Bogata bibliografija također je značajna pomoć svakom tko se u slična istraživanja upusti. O osnovnim nalazima ove knjige mogu se obavijestiti i inozemni čitatelji, preko mrežetka na latinskom, engleskom, njemačkom i talijanskom jeziku. U cjelosti uzevši knjiga dr Stipe Nimca "Stanovništvo i perspektive pastoralnog rada Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja" vrijedan je doprinos općoj, a posebno regionalnoj demografskoj literaturi, kako po temelji-

tosti demografske analize razvitka jednog dijela hrvatskog stanovništva, tako i po specifičnosti pristupa koji je nametnuo sam zadani predmet istraživanja. S obzirom na veoma raznovrsne demografske procese u pojedinim župama na prostoru ove provincije, valja istaći da je autor pokazao kako se neki opći demografski problemi projiciraju u realnim uvjetima sredine i vremena. U takvim složenim demografsko-gospodarskim i ostalim uvjetima, još više dolazi do izražaja namjena knjige, posve praktična, da se unaprijedi pastoralni rad sa stanovništvom. Zbog svih navedenih činjenica smatramo knjigu vrijednim djelom koje će nesumljivo izazvati pažnju ne samo znanstvene i stručne, crkvene i svjetovne, već i šire naše i inozemne javnosti i možemo je preporučiti svima onima koji se bave demografskom problematikom u njenom širem značenju i opusu.

Prof. dr. Alica Wertheimer-Baletić  
Ekonomski fakultet - Zagreb

\* \* \*

JOSIP ŠIMIĆ, Paolo VI. e la pietà popolare Mariana. (Pars Dissertationis). Pontificium Aethaenenum Antonianum. Romae 1991. Pag. 111.

Na Papinskom učilištu "Antonianum", 23. lipnja 1989. godine, obratio je doktorsku disertaciju pod naslovom Fondamenti dottrinali della pietà popolare Mariana nei documenti del magistero recente fra Josip Šimić, član franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja. Knjiga koju ovdje predstavljamo, ustvari je izvadak iz drugog poglavlja te disertacije. Da bismo pravilnije vrednovali ovaj "izvadak", najprije donosimo sadržaj cijele radnje.

U prvom dijelu Autor slijedi općenito prihvaćene i uobičajene norme za ovakve radnje: uvod (str. I-II), sadržaj (III-VIII), skraćenice (IX-XI) i bibliografija (XII-XLVI) s kritičkim izborom izvora i literature.

Nakon općeg uvoda (str. 1-23), slijedi rasprava u pet poglavlja:

1. Marijanska pobožnost u svjetlu saborskog naučavanja (24-72);
2. Marijanska pučka pobožnost prema posaborskom Učiteljstvu (77-139).
3. Zanimanje Učiteljstva za pučku pobožnost. Povijesno izlaganje i doktrinalna analiza (140-204);